เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

พอนอกสมมุติ

เวลาไปเทศน์ที่ไหน ๆ มันก็ค่อยกระจายออกไป ยิ่งกรมประชาสัมพันธ์คราวนี้ยิ่งทั่วโลก กระจายทั่วโลก เป็นแต่เพียงว่าไม่ได้ธรรมะครบ ตั้งแต่ต้นจนสุดขีด ไม่ได้เนื้อหาธรรมะเวลาเทศน์สมบูรณ์เพราะผู้ฟัง ผู้ฟังไม่ควรจะได้รับเนื้อหาธรรมะประเภทใด ๆ ธรรมะประเภทนั้นจะไม่ออก ๆ เวลาออกมันก็ออกแต่ประเภทแกงหม้อใหญ่ ไปอย่างนั้น ถ้ามันมีระดับรอรับกันมันจะทะลุเลย ออก ก็ดีละเริ่มมีปัญหาทางด้านภาวนาหรือด้านใดก็ตาม ที่สำคัญก็คือปัญหาด้านภาวนา เพราะด้านภาวนามันเป็นมหาเหตุกระจายออกทั่วโลกเลย ไม่ว่าทางฝ่ายดีฝ่ายชั่ว ออกแล้วจะเป็นประโยชน์มากมาย เพราะจุดนี้เป็นจุดใหญ่โตมาก โลกไม่ได้เคยมองกัน ถ้าถามปัญหามาเกี่ยวกับเรื่องจิตใจแล้วเหมาะ เขาถามปัญหาอะไรมาว่าไปซิ ฟังปัญหาเขาจะถามปัญหามาทางอินเตอร์เน็ต

(ปัญหาจากคนชื่อพร ผ่านมาทางอินเตอร์เน็ตครับ เขาเรียนถามปัญหาหลวงตาดังต่อไปนี้ครับ ตามที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ผู้หญิงก็มีความสามารถในการปฏิบัติธรรมให้ดับจากกิเลสทั้งปวงแล้วเข้าสู่พระนิพพานได้เช่นกัน ตอนนี้ลูกพิจารณาเห็นจิตที่เต็มไปด้วยกิเลส และกำลังปฏิบัติเพื่อลดละและดับกิเลสทั้งปวง แต่ลูกเห็นว่าวิธีที่จะดับกิเลสทั้งปวงได้ต้องดับที่จิตก่อน โดยอาศัยศีล สมาธิ ปัญญา แต่ก็ต้องอาศัยความสงบสงัดทางกายด้วย ลูกจึงอยากออกบวช แต่ญาติทั้งหลายไม่เห็นด้วย เพราะเขาเหล่านั้นยังเชื่อว่า ผู้หญิงเขาไม่บวชกัน ไม่เหมือนผู้ชาย ลูกจะมีวิธีทำอย่างไรให้เขาเห็นด้วยกับลูก และให้เขาเห็นว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ดำเนินไป เพราะกิเลสในจิตเป็นตัวผลักดันทั้งสิ้น และคนที่ลูกรู้จักทั้งหลายยังมองเห็นว่า พระนิพพานนั้นทำไม่ได้จริง แต่ลูกก็ยังเชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพราะคราวใดที่จิตวุ่นวายด้วยกิเลส ไม่ว่าอยู่ที่ใดก็ไม่มีความสงบสุข ลูกจึงต้องสงบที่จิตก่อนแล้วจึงพิจารณาเห็นโทษต่าง ๆ ที่เกิดจากกิเลสตามคำสอนของพระพุทธองค์ และบริกรรมด้วยพุทโธ จิตจึงเริ่มสงบและพิจารณาเห็นโทษของกิเลสภายในจิต แต่บางครั้งที่สติไม่มั่นคงพอ กิเลสมันก็เอาชนะได้ แต่ครั้งใดที่มีสติ กิเลสก็ยังไม่ปรากฏออกมาค่ะ จึงอยากกราบเรียนถามหลวงตาอีกข้อค่ะว่า จะมีวิธีใดให้จิตไม่เผลอและมีสติอยู่กับคำบริกรรมตลอดเวลา ก่อนที่กิเลสมันจะเริ่มทำงานอีก ขอเมตตาจากหลวงตาช่วยให้คำแนะนำด้วยค่ะ)

อ๋อ ไอ้เรื่องที่ว่าไม่เผลอ แม้ในศาลาคนเต็มศาลาก็ไม่มีใครมายืนยันว่าไม่เผลอ ถ้าว่านักเผลอเต็มศาลา นับแต่หลวงตาบัวลงไปนั้นถูก เอ้า ตอบแค่นี้ก่อน มันเผลอได้ตลอดเวลา ตอนต้นถามยังไม่ได้ตอบนะ ตอบนี้ก่อน อันต้นที่ว่าถ้าไม่บวชหรืออะไร (ผู้หญิงไม่ควรบวชครับ) ไม่ควรบวชโดยประการทั้งปวงเหรอ (อันนี้เป็นความเห็นของหลายๆ คน แต่คนที่ถามเขาอยากบวช) ผู้ถามเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย (ผู้หญิงครับ) เขาก็ถามถูกต้องตามจุดที่โลกสงสัย อันนี้มีข้อแยกอยู่บ้างก็คือวิธีปฏิบัติ ผู้หญิงกับผู้ชายมันต่างกัน สถานที่อยู่ที่ปฏิบัติในครั้งพุทธกาลก็มี ตอนนี้มีเหลื่อมล้ำกันอยู่บ้างก็คือเพศชายอยู่ไหนสะดวกสบายหมด แต่เพศผู้หญิงเต็มไปด้วยภัย มันเกี่ยวกับเรื่องเพศ แต่เรื่องมรรคผลนิพพานนี้เสมอกันหมด มีได้ด้วยกันทั้งนั้น

ตอนแรกพระองค์จะไม่ให้ผู้หญิงบวช คือเล็งเห็นเรื่องราวว่าผู้หญิงนี้เป็นภัยแก่ตัวเองมาก อยู่ที่ไหนลำบากลำบน แต่เวลาพระองค์รับสั่งทีแรกเหมือนกับว่าจะไม่ให้บวชนั่นแหละ ตัดกันไปเลย พระอานนท์ก็ทูลถามว่าผู้หญิงจะมีโอกาสมีมรรคผลนิพพานได้เหมือนผู้ชายไหม โอ๋ย มีได้ด้วยกัน นั่นรับ ตรงนี้เสมอเลย เป็นแต่เพียงสถานที่อยู่ของผู้บำเพ็ญของฝ่ายหญิงและฝ่ายชายต่างกัน ท่านว่าอย่างนั้น อันที่ว่าผู้หญิงไม่ควรบวชนี้ ถ้าพูดตามหลักธรรมนี้ก็เป็นอย่างที่ว่า คือไม่ค่อยสะดวก ไปอยู่โดยลำพังคนเดียวนี้ก็ไม่ได้เป็นภัย ส่วนผู้ชายไปที่ไหนไปได้หมด มันต่างกัน สำหรับมรรคผลนิพพานท่านบอกเสมอกันหมด มีได้ทั้งหญิงทั้งชาย แน่ะ ตรงนี้ให้ความเสมอภาค เป็นแต่เพียงว่าการอยู่บำเพ็ญต่างกัน ระหว่างเพศทั้งสองนี้ต่างกัน แล้วมีอะไรอีก เอ้า ถามมา

เออ ข้อต้นคำถามเขาหมดหรือยัง (เขาบอกว่าผู้หญิงอยากจะบวช แต่คนทั้งหลายเขาไม่เห็นด้วย ญาติก็ไม่เห็นด้วยไม่อยากให้บวช เขาบอกมีวิธีทำอย่างไรให้เขาเห็นด้วยกับลูก คือให้เห็นว่าผู้หญิงควรบวชน่ะครับ) ที่เห็นด้วยก็คือเขาเองคนเดียวนั้นแหละเห็นด้วย เข้าใจไหม คนอื่นเขาไม่เห็นด้วยแล้วก็มีแต่เขาคนเดียว เขาเห็นด้วยเขาบวช ก็มีเท่านั้นจะให้ว่าไง (อีกข้อหนึ่งเขาบอกว่า คนทั้งหลายยังเห็นว่าพระนิพพานนั้นทำไม่ได้จริง) เออ ยอมรับ ทำไม่ได้จริง ไม่ว่าขั้นใดก็ตาม ภูมิใดก็ตาม ถ้ามีความจริงตามสัดตามส่วน กำลังวังชาที่จะได้ผลต้องเป็นฝ่ายเหตุ คือเหตุหนักเหตุเบาขนาดไหนๆ แล้วผลจะปรากฏขึ้นมาอย่างนั้น อย่างว่าพระนิพพานทำไม่ได้จริง เป็นความเห็นของคนมากต่อมากทั่วโลก ว่าทำไม่ได้จริง คือเขาไม่รู้เรื่องพระนิพพาน ไม่สนใจพระนิพพาน เขาสนใจแต่มั่วสุมกันตลอดเวลาเหมือนหมาเดือน ๙ เดือน ๑๒ เห่าอึกทึกด้วยกิเลสตัณหา อันนี้อยู่ในวิสัยของคนมีกิเลส แต่เรื่องนิพพานอยู่ในวิสัยของพระพุทธเจ้าที่สั่งสอนโลก เพราะพระองค์ได้

สำเร็จพระนิพพานมาแล้ว สมควรอย่างยิ่งที่จะได้ไม่สงสัยสำหรับผู้ทำจริงและผู้มีนิสัยเข้าใจเหรอ ก็มีเท่านั้น เอ้าว่าไปที่นี่

(หมดแล้วครับของผู้หญิง ทีนี้เป็นของผู้ชายครับ เขาบอกว่า ผมพึ่งปฏิบัติธรรมะสั่งสมสมาธิประมาณ ๒ เดือน ช่วงหลังรู้สึกว่านั่งได้ดีเพราะรู้สึกว่าควรจะทำสมาธิให้พอดี ไม่ย่อหย่อนหรือว่าเคร่งครัดเกินไป แต่อย่างไรก็ตามยังนั่งไม่ได้นาน พอจิตอยากออกจากสมาธิก็ต้องปล่อยให้ออก ไม่ดื้อดึงว่าจะต้องนั่งต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อวานนี้ก็นั่งได้ดีสติก็รู้สึกว่าจิตอยากจะพิจารณาธาตุขันธ์ แต่สติบอกว่ายังไม่ถึงเวลา ควรให้ปฏิบัติสมาธิให้จิตสงบและชำนาญมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงกำหนดให้จิตหยุดพิจารณา แต่กลับมาทำสมาธิให้จิตสงบ ซึ่งก็ใช้เวลาระยะหนึ่งจิตถึงจะยอมตามที่สติต้องการ ผมจึงมีความสงสัยเรียนถามหลวงตาว่า ผมควรจะให้จิตดำเนินไปตามที่จิตต้องการ)

จิตต้องการ คือความรู้สึกของจิตคิดยังไงให้เห็นไปตามนั้น ความหมายว่างั้นแหละเรื่องสติจำเป็นตลอดเวลา (กราบเรียนให้จบก่อนนะครับ ผมควรให้จิตดำเนินไปตามที่จิตต้องการ แต่ให้สติคอยควบคุมการเดินทางของจิตหรือให้สติควบคุมจิตตั้งแต่ทีแรก กราบขอบพระคุณหลวงตาอย่างยิ่ง) ให้ตั้งสติตั้งแต่ทีแรกเลย แม้ไม่ได้ทำสมาธิ เราอยู่เฉย ๆ ก็ให้มีสติกับหน้าที่การงาน ความเคลื่อนไหวของตน ว่าผิด ถูก ชั่ว ดี ประการใด สตินั้นแลเป็นเครื่องตัดสินได้ดี เข้าใจไหม คนไม่มีสติคือคนบ้า มีเท่านั้นแหละ (ที่เขาถามข้างต้น ที่เขานั่งไม่ได้นาน พอนั่งไปอยากพิจารณาด้านปัญญา แต่สติก็เตือนว่าให้มีสมาธิให้มากก่อน) อันนี้สติใช้ตลอดไป จะเป็นสมาธิ จะเป็นปัญญา สติปล่อยไม่ได้ นี่ออกกันแล้ว รับกันแล้ว เอาว่าไป (มีแค่นี้ครับ)

การฝึกหัดภาวนาเบื้องต้นมันก็เป็นอย่างนี้ด้วยกันทุกคนนั้นแหละ แต่พยายามด้วยความสนใจ ผิด ถูก ชั่ว ดี มันจะเป็นครูในตัวด้วย เป็นครูจากครูอาจารย์แนะนำสั่งสอนด้วย คือเจ้าของเป็นผิดตรงไหน ถูกตรงไหน เวลามันติดขัดมันหากพิจารณาของมัน แล้วรอดตัวไปได้นะ ไม่ใช่ว่าติดแล้วอยู่เฉย ๆ มันหากมีข้อคิดข้ออ่านพอปลีกออกไปได้ ๆ นี่โดยลำพังตนเอง ถ้าเป็นครูอาจารย์ท่านสอนปั๊บนี่ก็เข้าใจทันทีเลย เพราะท่านผ่านไปหมดแล้ว การฝึกหัดสมาธินี่ **เราอยากให้ชาวพุทธเราทั่วโลกได้สนใจจิตตภาวนาเป็นพื้นฐานสำคัญแห่งความดีทั้งหลาย** ที่เกิดจากวงพระพุทธศาสนาของเรา เช่น การทำบุญให้ทาน รักษาศีล ประเภทอย่างอื่นใด ๆ ก็ตาม นี้เรียกว่ากิ่ง ก้าน สาขา ดอก ใบ ของต้นลำอันใหญ่โตได้แก่การภาวนา

คนมีการภาวนาจิตใจมีหลักมีเกณฑ์เป็นลำดับลำดานะ สิ่งเหล่านั้นจะค่อยแน่นหนามั่นคง การให้ทานก็จะหนักแน่นเข้าด้วยการพิจารณาอีกด้วย ละเอียดลออเข้าไป แล้วศีลก็จะค่อยมีขึ้นในตัว ขอให้มีภาวนาซึ่งเป็นหลักใจตัวคึกตัวคะนองนี้บีบบังคับกันไปโดยลำดับด้วยจิตตภาวนาเถอะ จิตตภาวนาเป็นสำคัญมากทีเดียว จึงอยากให้มีการภาวนากัน ศาสนาจะกระจ่างขึ้นที่ใจนะไม่กระจ่างขึ้นที่ไหน จะขึ้นที่ใจ ถ้ามีภาวนาแล้วจะค่อยกระจ่างขึ้น ทั้งดีทั้งชั่วจะรู้กันภายในจิต เพราะจิตนี้เป็นตัวรวมมหาเหตุทั้งดีทั้งชั่วไว้หมด ทีนี้เวลาเราภาวนา คือเข้าไปหามหาเหตุนี้ เปิดตู้อันนี้ออกมา ดีชั่วจะอยู่ข้างในนั้น สติปัญญาจะรู้จะคัดจะเลือกออกไปเรื่อย ๆ เรื่องภาวนาจึงเป็นเรื่องสำคัญมากทีเดียว

อยากให้ชาวพุทธเราสนใจภาวนา มันได้ไม่ได้ก็ตาม เรื่องผลเกิดขึ้นจากการภาวนาไม่เสียไปไหนนะ จิตรวมไม่รวมก็ตาม การภาวนาของเรามีผลอยู่ในนั้น ๆ ซึมซาบอยู่ในนั้นตลอดไปเลย ผลที่เด่นขึ้นมาก็คือรู้นั้นเห็นนี้ จิตใจสงบปัจจุบัน ๆ นี้เป็นอันหนึ่งนะ ที่ไม่สงบมันก็หนุนกันเป็นกำลังไปนั้นแหละ พอควรแก่การสงบมันก็ได้เป็นระยะ ๆ ไป ไม่ใช่ว่าภาวนาจิตไม่สงบไม่ได้ผลนะ ได้ ได้ผลอย่างเงียบ ๆ ซึมกันไป หนุนกันไปเงียบ ๆ ทีนี้พอหนุนกันมากเข้า ๆ ก็หนุนผลให้เด่นขึ้นมาเป็นระยะ ๆ นั่น การภาวนาจึงสำคัญมากทีเดียว

ชาวพุทธเราขอให้มีภาวนาเป็นหลักใจเถอะ ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีไปตาม ๆ กันหมด ขอให้หลักใจนี้ดีเถอะ หน้าที่การงานความประพฤติตัวมันหากรู้เองละ มันจะแก้ไขตัวเองซึ่งควรทำอยู่แต่ก่อน ความชินชาหน้าด้านพาให้ทำ อะไรควรไปหมด ๆ มันจะรู้ว่าควรไม่ควร ถ้ามีภาวนาแล้วรู้ มันแยกมันแยะของมันไปเอง อันนี้ยิ่งสนิทกว่าครูบาอาจารย์ทั้งหลายสอนเสียอีกนะ เป็นความสนิท คือมันหากรู้ในตัว อันนี้พูดยากนะ มันหากเป็นในจิต เพราะจิตนี้จะเตือนลึกลับ ๆ อยู่ภายใน อะไรควรไม่ควรมันจะมีของมันสะกิดอยู่ในนั้นนี่เรียกว่าธรรมะส่วนละเอียดที่ออกมาจากจิต จะมีสะกิด ส่วนดีก็สะกิดไปทางดี ส่วนชั่วสะกิดไปทางชั่ว แล้วก็ค่อยเบนเข็มแห่งความประพฤติ ความรู้ความเห็นเราไปตามธรรมที่สะกิด ๆ นั้นละ

เราพูดจริง ๆ เราอัศจรรย์จริง ๆ นะเรื่องภาวนา จึงว่าอยากให้ใครภาวนาดู มันพูดแต่คนเดียวเหมือนบ้ายังบอกแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้พระองค์เดียวเห็นไหมโลกธาตุไหวไปหมดนั่น ไม่ใหญ่โตขนาดนั้นโลกธาตุไหวได้ยังไง กิเลสมันครองโลกมานาน ร่ำลือที่ไหนว่ากิเลสพาโลกธาตุไหว ขนสัตว์ทั้งหลายขึ้นสู่นิพพานไม่เคยมี แต่เรื่องกิเลสนี้เป็นอย่างงั้น ฟังเอาอย่างที่พูด เป็นของเลิศเลอ เรื่องธรรม จิตตภาวนาเลิศเลอมาก ก็คิดดูซิอยู่เฉย ๆ ยังอัศจรรย์ตัวเอง ถ้าพูดภาษาโลกเขาก็ว่ามันเป็นบ้าอัศจรรย์ตัวเอง ก็มันน่าอัศจรรย์นี่ แต่

ก่อนเราไม่เคยรู้เคยเห็นอย่างนี้ เราก็ไม่เคยเห็นแปลกประหลาดอัศจรรย์อะไร แต่เวลาเรารู้ขึ้นมาเห็นขึ้นมา มันเป็นขึ้นในตัวของเรา

โอ้โห จิตเราทำไมถึงอัศจรรย์เอาขนาดนี้ นั่นเห็นไหมล่ะ ความสว่างไสวไม่เคยเห็น มันก็เป็นขึ้นประจักษ์แก่ใจ ทุกสิ่งทุกอย่างรู้ขึ้นในใจ เป็นความสว่างไสว ความอัศจรรย์ มันก็อดอุทานในใจไม่ได้คนเรา แล้วสุดท้ายก็ดังที่พูดให้ท่านทั้งหลายฟัง ผางขึ้นมาเลย เหอ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ละเหรอ ๆ เห็นไหมล่ะ นี่มันถึงใจ ใครจะไปวัดรอยพระพุทธเจ้า ไปอวดดิบอวดดีต่อพระพุทธเจ้า กราบท่านสนิทมาตลอดเวลา ความคิดเช่นนี้มีขึ้นไม่ได้เลย ไม่เคยมี แต่เวลาอัศจรรย์ผางขึ้นมา พูดให้ตรง ๆ คือแบบพระพุทธเจ้าผางขึ้นมา ว่างั้น มันก็ขึ้นทันทีเลย น้ำตามาจากไหนไม่รู้ พราก ๆ ๆ ร่างกายนี้ไหวกระเทือนไปหมดเลย

นั่นอำนาจของธรรมอัศจรรย์ ระหว่างกิเลสขาดจากหัวใจอย่างเดียว เห็นไหมกิเลสหนักมากไหม พอขาดนี้สะดุ้งผึงเลยทันที นั่นละธรรมอัศจรรย์พระพุทธเจ้าเกิดที่นั่น แม้เราตัวเท่าหนูมันก็เป็นอย่างนี้ เมื่อมันเป็นอย่างงั้นทำไมพูดไม่ได้ เวลาเป็นเป็นได้ พูดไม่ได้มีหรือ ธรรมะเป็นของดิบของดี เสนียดจัญไรที่ไหนว่ะ พูดได้ล่ะซิ ขอให้ทำดูซิ อันนี้ทำตั้งแต่ส้วมแต่ถาน ก็เอาส้วมเอาถานมาอวดกัน ก็เห็นอย่างนี้ไม่เห็นใครวิเศษว่ะ ธรรมแย็บออกมาเท่านี้ จะไปเหยียบย่ำทำลายว่าเป็นของเลว ของเสนียดจัญไรไปได้เหรอ คนมันเลวสุดยอดมันถึงจะพูดอย่างนั้นได้ นี่เวลามันอัศจรรย์ก็อัศจรรย์อย่างนั้น

ใครจะไปวัดรอยพระพุทธเจ้า ใครจะไปอวดดิบอวดดีพระพุทธเจ้า ก็กราบไหว้สนิทในหัวใจ ฝากเป็นฝากตายเลย ชีวิตไม่มีความหมายยิ่งกว่าธรรม นั่น มันก็ยังขึ้นได้ ขึ้นก็เหมือนเป็นสักขีพยานกัน อัศจรรย์แบบเดียวกัน ถึงขนาดที่ว่า เหอ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อย่างนี้ละเหรอ ๆ ย้ำแล้วย้ำเล่า มันผึงขึ้นมาแบบอัศจรรย์ ใครจะไปหาความตั้งเนื้อตั้งตัวที่ไหนมาตอบรับกันให้พอดี อันนั้นพอดีแล้วกับเวลานั้น ธรรมะที่แปลกประหลาดอัศจรรย์ ผาดโผนโจนทะยานขนาดไหน กิริยาที่แสดงออกก็แบบเดียวกัน แล้วผิดกันที่ไหน นั่น

ธรรมก็หาเสียจน นี่ก็พูดเจ้าของนะ เวลามันเป็นขึ้นมา โอ้ มันถูกนะ ตามลำดับที่เราไปเรามา เราบำเพ็ญ ไม่ผิดแหละ แต่มาถึงขั้นที่เป็นผลแล้วนี้ เหมือนว่าอันนั้นหลงไปหมดความหมายว่างั้น คือมันถูกมาเป็นลำดับนั้นแหละ แต่เวลามาถึงที่แล้ว เหมือนกับว่าเดินทางตรงนั้นก็ผิดตรงนี้ก็ผิด ไม่ใช่บ้านไม่ใช่เรือน ไม่ใช่วัดป่าบ้านตาด พอมาถึงวัดป่าบ้านตาดจะย้อนไปตำหนิการเดินของตัวเองก็ถูก แต่มันถูกมาโดยลำดับละซิ ก้าวออกจากบ้านนี่มันก็เริ่มเคลื่อนมาแล้ว ๆ จนกระทั่งเข้ามาหน้าวัด ยังไม่ใช่วัดก็ยังผิด ผิดมาเป็นลำดับลำ

ดาอยู่ แต่ถูกในการดำเนิน แน่ะ ผิดในจุดหมายที่มาถึงแล้วนี้ กับอันนั้นมันไม่เหมือนกันเท่านั้นเอง พอมาถึงวัดป่าบ้านตาด เอ้อ วัดป่าบ้านตาดเป็นอย่างนี้ มันก็หายสงสัย

อันนี้ก็เหมือนกันนั่นแล้ว เวลามันเป็นขึ้นมาแล้ว ใครจะไปตั้งอะไรที่ไหน ผางขึ้นมาเลย เราหามาโดยลำดับ ก็เหมือนเราเดินทางมานี่ ถูกมาโดยลำดับ แต่ผิดที่เรามาถึงที่แล้วกับอันนั้นไม่เหมือนกันเท่านั้นเอง นี้ก็ขึ้น อ๋อ นี่เราสะพายบาตรแบกกลดเข้าภูเขาลูกนั้นลูกนี้ หาธรรม ๆ มีแต่หาธรรมเรื่อยไป ไปที่ไหนก็ไปมีแต่หาธรรม ๆ ธรรมอยู่ที่ไหน คือธรรมมีแล้วนะนั่น ขึ้นแล้วเกิดแล้ว ธรรมแท้อยู่ที่นี่ ที่เราหาคืออันนี้เอง ทางนู้นเหมือนว่าแบกกลดสะพายบาตรไปหาธรรม ธรรมอยู่ที่ไหน ๆ เหมือนว่าผิดไปหมดที่ทำมา ก็ถูกมาเป็นลำดับเหมือนเราเดินทางมาวัดป่าบ้านตาด พอมาถึงที่นี่แล้ว ทีนี้ก็อยากจะถามขึ้นว่า วัดป่าบ้านตาดอยู่ที่ไหน คือทางนั่นแล้วจะว่าอย่างนี้ใช่ไหมล่ะ ก็มันทางเพื่อถูก

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลามันถึงนี้แล้วมันอดคิดไม่ได้ว่า โห หาธรรมหาเสียจนแทบล้มแทบตาย ธรรมอยู่ที่ไหน ๆ คือรู้ธรรมเห็นธรรมแล้ว ก็มายุติกันจุดนี้ เรื่องการก้าวเดินมาก็ลงจุดนี้ เรื่องธรรม โถ อัศจรรย์ ของง่ายเมื่อไร จิตนี้มันถูกกิเลสที่เป็นส้วมเป็นถานครอบตลอดเวลา จิตดวงใดก็ตามเหมือนกันหมด หาความวิเศษวิโสไม่ได้ ทีนี้จิตของท่านที่บำเพ็ญธรรมอันวิเศษวิโสเพื่อความวิเศษของท่าน เจอเข้าไปตรงไหนมันก็แปลกต่างไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงธรรมอัศจรรย์ เป็นอย่างนั้นแล้ว นี่ละเปิดกิเลสออกเปิดที่ใจ เปิดธรรมออกก็เปิดที่ใจด้วยจิตตภาวนา ให้พากันสนใจนะ นี้พูดทุกอย่างไม่เคยมีสะทกสะท้าน ไม่เคยมีความสงสัยเพราะถอดออกมาจากหัวใจ พูดทุกอย่างนะ นอกจากจะรับได้หรือไม่ได้มากน้อยเพียงไร มันก็ออกตามระยะเท่านั้นเอง ให้พากันตั้งอกตั้งใจนะ

ฝืนเถอะน่ะ เรื่องกิเลสกับเรากับธรรมต้องฝืนกันวันยังค่ำ ไม่ฝืนไม่เรียกว่ากิเลส เพราะกิเลสเป็นตัวภัยต่อธรรม เวลาเราจะทำความดีอะไรนี้ กิเลสมันจะออกทันทีไม่รู้ตัวนะ มันออกมาแล้ว ๆ เพราะความคล่องตัวของมัน ธรรมะขั้นละเอียดขนาดไหน กิเลสมีมันก็จะรบกันอยู่ตลอด คัดค้านกัน รบกันเรื่อย ๆ จนกระทั่งกิเลสสิ้นซากไปหมดแล้วไม่มี ไม่มีตัวไหนจะมาเป็นความคิดข้อขัดแย้งจิตทั้งหลายที่เคยเป็นมา ไม่มีเรื่อย หมดโดยประการทั้งปวง นั่นเรียกว่ากิเลสตัวสร้างทุกข์มันสิ้นซากลงไป ทุกข์ก็ไม่มี ด้วยเหตุนี้จิตของพระอรหันต์ พระพุทธเจ้า จึงไม่มีทุกข์ ไม่มีเรื่องพูดง่าย ๆ เรื่องก็คือกิเลสก่อขึ้น กิเลสไม่มีเรื่องก็ไม่มี ทุกข์ก็ไม่มี มันก็หมดเท่านั้นเอง

นี้ออกจากไหน ออกจากการอบรมจิตใจ ตัวมหาเหตุทั้งหลายที่โลกเดือดร้อนวุ่นวายกันมาตั้งกัปตั้งกัลป์อยู่ที่ใจนะ แต่ไม่มีใครมองดูต้นเหตุของมันที่เกิดเหตุใหญ่ขึ้นมา

พาสัตว์โลกให้เกิดแก่เจ็บตายตกนรกหมกไหม้ ออกไปจากใจดวงนี้ เพราะฉะนั้นเวลาท่านสอนธรรมให้เข้ามาจิตตภาวนา พอเข้านี่แล้วมันจะแก้คลี่คลายออก เรื่องสาเหตุที่จะพาให้ได้รับความทุกข์ความลำบากที่ว่าเป็นบาปเป็นกรรมก็เกิดจากกิเลสที่อยู่ในใจนี้แล ที่จะเห็นเหตุเห็นผลของกิเลสที่เป็นตัวผิด ก็คือธรรมที่อยู่ในใจนี้แลด้วยจิตตภาวนา นั่น มันเห็นตรงนี้นะ เมื่อเห็นตรงนี้ก็เบิกออก ๆ จนกระทั่งไม่มีอะไรจะเบิกก็เท่านั้น บรมสุข คือสุขอย่างล้นพ้น สุดยอดเยี่ยม คือสุขนอกสมมุติ จะเอาสุขในสมมุติไปเทียบไม่ได้นะ อันนั้นนอกสมมุติแล้ว

เปิดหัวใจซิ หัวใจนี่ละเป็นบ่อเกิดแก่เจ็บตาย ทุกข์มหันตทุกข์อยู่ที่ใจแห่งเดียว เพราะไม่มีใครไปแตะมัน มันมีอำนาจมาก ธรรมเครื่องแก้ก็แตะไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องบำเพ็ญ เอา หนักก็เอา เบาก็สู้ สู้ไปสู้มาก็มีทางยิบแย็บ ๆ ขึ้นมา ต่อไปก็เข้าถึงตัวแล้วก็ซัดกันเลย จำเอานะทุกคน นี่ได้ทำมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถึงขั้นจะสลบไสลก็มีไม่รู้กี่ครั้ง แต่ไม่ได้เป็นอารมณ์กับสิ่งเหล่านี้ยิ่งกว่าธรรมที่เราจดจ่ออยู่แล้ว นั่นละเรื่องกิเลสมีมากมีน้อยจะกีดจะขวางไปตลอด จนกระทั่งไม่มีแล้วไม่มีอะไรกีดขวาง หมด

โฮ้ พุทธศาสนานี้อัศจรรย์ขนาดไหน เราชี้นิ้วได้เลยว่า โลกธาตุนี้ไม่มีศาสนาใดที่จะนำสัตว์ทั้งหลายให้หลุดพ้นจากทุกข์ โดยถูกที่จุดที่จำเป็นคือบ่อแห่งทุกข์ ๆ อยู่ที่ใจ พระพุทธเจ้าหยั่งลงตรงนั้น พังทลายสิ่งที่เป็นภัย เปิดสิ่งที่เป็นมหาคุณขึ้นที่นั่น พระพุทธเจ้าแต่ก่อนก็คลังกิเลส เมื่อเปิดเสร็จสิ้นลงไปเดือน ๖ เพ็ญนั่นน่ะ ทีนี้คลังแห่งธรรมจ้าขึ้นมาเลย อยู่ที่ใจดวงเดียวไม่อยู่ที่อื่น อย่าไปหาดิน ฟ้า อากาศ กว้างแคบเขาไม่มีความหมายในเขานะ ดินเขาก็ไม่รู้ว่าเขาเป็นดิน เราหากไปให้ชื่อเขา ดิน ฟ้า อากาศเขาก็ไม่รู้ว่าเขาเป็นสิ่งนั้น ๆ แต่มีจิตตัวคะนองดวงเดียวนี้มันไปหมายนู้นหมายนี้ พอจิตดวงนี้ค่อยสงบเข้ามา โลกก็จางไปจากจิต เรื่องโลกจริง ๆ นั้นจางไม่จางเขาไม่มีความหมายในเขา จิตนี่ละไปให้ความหมายแก่โลก ทีนี้พอจิตรู้ตัว ๆ แล้วหดเข้ามา ๆ ก็มาเห็นตัวเหตุตัวผลตัวสร้างความวุ่นวายอยู่ที่ใจตัวเอง ทีนี้สติปัญญาซึ่งเป็นด้านของธรรมะแก้กันเข้าไป ซักฟอกเข้าไปมันก็จ้าขึ้นมา ๆ สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นเขามีอยู่ตั้งกัปตั้งกัลป์ไม่มีความหมายในใจของเรา ถ้าใจไม่ไปหมายเสียอย่างเดียว

นี่ละเมื่อเวลาถึงขั้นสุดขีดของจิตแล้วจึงว่าโลกว่างหมด ไม่ว่างยังไงจิตมันวางหมดแล้ว วางหมดแล้วมันก็ว่างหมด เพราะจิตแต่ก่อนตัวดื้อด้านไปหาคว้านั้นคว้านี้ พอเรียนเองรู้เรื่องของตัวเองว่าเป็นตัวคึกตัวคะนอง ตีตัวคึกตัวคะนองเข้ามา ๆ เข้ามา ๆ มันก็รู้ก็ปล่อยเข้ามาเรื่อย ๆ จนกระทั่งปล่อยหมดโดยสิ้นเชิงโลกก็ว่างไปหมด ดังที่ท่านแสดงว่า

สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสุ สอน**พระโมฆราช** ดูก่อนโมฆราชเธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ ฟังนะ สติ มีทุกเมื่อนะ กาลใดเวลาไหนควรแก่สติไม่ควรแก่สติไม่มี ควรทั้งนั้นบอกเลย เธอจงมีสติ นั่นฟังซิ ทุกเมื่อ พิจารณาโลกให้เป็นของสูญเปล่าคือ โลกนี่เขาไม่มีความหมายอะไรในเขาอยู่แล้วแหละ แต่ใจไปให้ความหมายอันนั้นเป็นอย่างนั้นอันนี้เป็นอย่างนี้ โลกมันก็ไม่สูญ มันก็มายุ่งกับหัวใจเรา เพราะใจเราไปกว้านเอาความยุ่งเข้ามา **เธอจงเป็นผู้มีสติพิจารณาโลกเป็นของสูญเปล่าว่างเปล่า** แล้วก็ถอน **อัตตานุทิฏฐิ** คือ ความเห็นว่าตนว่าตัวว่าเขาว่าเราออกเสีย จะพึงข้ามพ้นจากพญามัจจุราชเสียได้ พญามัจจุราชจะมองไม่เห็นผู้ที่พิจารณาโลกเป็นของว่างเปล่าอยู่อย่างนี้ นี่สอน **พระโมฆราช** พระโมฆราชก็เป็นพระอรหันต์ จิตว่างเปล่ามาแล้วตั้งแต่บัดนั้นจนอนันตกาล จิตพระโมฆราชว่างเปล่าเที่ยงไปเลยตลอดไปเลย จิตพระพุทธเจ้าเที่ยงตลอดว่างตลอด จิตพระอรหันต์เที่ยงตลอดว่างตลอด บรมสุขตลอด ทุกข์ไม่มีตลอด จำให้ดีนะ

นี่ละจิตดวงเดียวนี่ละตัวสำคัญ จึงต้องให้พิจารณามันให้ดีนะ มันกลบเอามหาพิษมหาภัยอยู่ในนั้นไว้หมดไม่มีใครเข้าไปแตะต้องได้ มันจึงสร้างแต่ฟืนแต่ไฟเผาไหม้หัวใจสัตว์โลก จึงจ่อภาวนาเข้าไป ภาวนานี้เป็นน้ำดับไฟ หรือแสงสว่างก็จะส่องเข้าไปว่า ได้ก็ตามไม่ได้ก็ตามผลแห่งความดีจากการภาวนาไม่เสีย ไม่เสียหายไปไหน หนุนกันไปหนุนกันมาต่อไปมันก็โผล่ขึ้นมาแหละ ชัดเจน ๆ ทีนี้เมื่อถึงขั้นที่ว่าจิตว่างเปล่าสูญเปล่า ทำอะไรให้มีอะไรก็ไม่มี นั่น คือจิตตายตัวแล้ว สำรอกปอกออกหมดขึ้นชื่อว่าสมมุติ มืดก็สมมุติ ว่างอะไรก็สมมุติ จิตอันนั้นว่างโดยหลักธรรมชาติ นอกสมมุติแล้วท่านก็ยังเอาสมมุติมาใช้อยู่ว่าจิตสูญเปล่า ว่างเปล่า เพราะโลกมันมีสมมุติ ไม่เอาอันนี้มาพูดโลกก็ไม่เข้าใจ ธรรมชาตินั้นท่านไม่สงสัยท่านแหละ ท่านจะสงสัยอะไร นี่ที่ว่าโลกเป็นของว่างเปล่าสูญเปล่า คือจิตวางหมดไม่มีอะไรเหลือ วางหมดแล้วมันก็ว่างไปหมดละซิ นั่น

นี่ละธรรมเลิศ ถึงขั้นนี้แล้วเรียกว่า พอ พอของธรรมชาตินี้ ของความบริสุทธิ์ของใจนี้เรียกว่าพอนอกสมมุติ พออย่างเลิศอย่างเลอไม่ได้พออย่างที่เรารับประทานข้าวนะ ตอนเช้านี้รับประทานอิ่มแล้วตอนบ่ายตอนเย็นหิวอีกแล้ว มันพอตายอะไรอย่างนั้นเข้าใจไหมนั่น มันกลับกลอกหลอกลวงโลกอนิจจัง แต่นิพพานที่ว่าจิตพอแล้วพอจริง ๆ จึงเรียกว่านิพพานเที่ยงตลอด หมดกังวลตั้งแต่ขณะกิเลสขาดสะบั้นลงไป ใจหมดกังวลทุกอย่างตลอดไปเลย รวมแล้วจากจิตตภาวนาโดยอาศัยคุณงามความดี ที่เราสร้างกุศลศีลทานต่าง ๆ รวมเป็นกำลังหนุนเข้ามา ๆ ครั้นหนุนเข้ามาแล้วก็ลงทำนบใหญ่ ทำนบใหญ่คืออะไรจิตตภาวนาเทียบกับทำนบใหญ่ สำหรับบรรจุกุศลทั้งหลายที่เราสร้างมาจากการให้ทาน

จากการรักษาศีลประเภทต่าง ๆ ที่เป็นการกุศลแล้วรวมเข้ามานี้ **จิตตภาวนาเป็นทำนบใหญ่** พอลงที่นี่แล้วรวมพุ่งเลยไปเลย จำเอานะ เอาละวันนี้พูดเท่านั้นละ

โยม มีคำถามสุดท้าย

หลวงตา ถามอะไรอีกลองว่าไปอีกดู

โยม บอกว่า กราบเรียนหลวงตา ลูกได้อ่านหนังสือประวัติของหลวงปู่มั่นว่า ท่านชอบสวดมนต์ ใช้เวลาสวดมนต์เป็นชั่วโมง จึงกราบรบกวนถามหลวงตาว่า หลวงปู่มั่นท่านเคยเล่าเกี่ยวกับเรื่องการสวดมนต์ให้หลวงตาฟังบ้างหรือเปล่า ถ้าเคยอยากขอเมตตาเล่าให้ลูกหลานฟังเพื่อเป็นปฏิปทา คติธรรมแก่ลูกหลาน

หลวงตา พวกเรานี้ไม่ต้องเอามากละ พวกเรามันขี้เกียจมาก ให้ภาวนาให้สวดมนต์แต่**พุทโธ ๆ** ก็เอาแหละนะ เอาละพอ มันก็ต้องอย่างนั้นซิ เหอ **พุทโธ** เหรอ

โยม หลวงปู่บุญมีถวาย ๒ บาท

หลวงตา เออ ๆ พอใจ เข้าใจนะ

โยม เข้าใจแล้วครับ

หลวงตา ให้สวดมนต์**พุทโธ ๆ** พวกเรามันขี้เกียจมาก ให้ย่อ ๆ มีอะไรอีกล่ะ

โยม หมดแล้วครับ

หลวงตา เอ้า ท่านสวดมากจริง ๆ **หลวงปู่มั่น สวดมนต์ โหย.เก่ง** ที่เราไม่ลืม โอ๋ย. พูดแล้วยังสยดสยองนะ แอบเข้าไป คือเซ่อ ๆ คนหนึ่งจอมปราชญ์สวดมนต์ภาวนา เราก็เดินจงกรมอยู่ข้างนอกเงียบ ๆ นะ ท่านอยู่ในศาลา กุฏิเราอยู่อย่างนั้น ตอนกลางคืนเราก็เดินจงกรม ฟังเสียงท่านสวดมนต์พุม ๆ ๆ นี่เราก็เรียนมาเหมือนกันสวดมนต์ คิดดูซิฉบับหลวงเกือบหมด เรียนสวดมนต์นะ แต่นี่พูดตั้งแต่ก่อนนะ เดี๋ยวนี้ลืมหมดไม่มีอะไรเหลือ ท่านสวดมนต์พุม ๆ เอ๊ นี่ท่านสวดอะไรน้า ท่านสวดสูตรไหน ๆ จะคอยไปฟัง ค่อยด้อม ๆ เข้าไป พอเข้าไปจวนจะถึงห้องท่าน ท่านหายเงียบเลย เราก็จ่อฟัง เห็นไม่ได้การแล้วถอยออกมาไปเดินจงกรม สักเดี๋ยวพุม ๆ ก็ด้อมเข้ามาอีก ไม่ได้ความเลยว่าท่านสวดสูตรไหนนะ พอมาครั้งที่ ๒ ก็ยังไม่รู้ตัวนะ เข้ามาแล้วเงียบเลย เอ๊ ยังไงนี่ แล้วถอยออกไป ครั้งที่ ๓ รู้ตัวนะ โอ๋ย.เวลารู้ตัวตัวสั่นเลยเชียวนะ ครั้งที่ ๓ เข้าไปอีกท่านเงียบอีก เงียบก็จ่อคอยฟังท่านจะสวดสูตรไหน มาระลึกได้ เอ๊ นี่ไม่ใช่ท่านรู้เราแล้วเหรอ โอ๋ย เผ่นเลยนะ เผ่นออกไปเลยเชียว ทีนี้ไม่ทราบว่าเข็ดหรือหลาบ ไม่ไปเลย ท่านก็สวดของท่านไปเรื่อยเราก็เดินจงกรม

ทีนี้จะคอยจับพิรุธท่านตอนเช้า พอไปเปิดประตู เราก็เข้าเอาของไปเก็บ เอาบริขารท่านออกมา เช่น บาตร กาน้ำบ้างอะไรบ้างอย่างนี้ บริขารท่านออกมา ปรกติเราไปที่ไหนมักจะเป็นอย่างนั้นเรื่องการข้อวัตรปฏิบัติกับครูบาอาจารย์ รู้สึกมันจะออกหน้า ๆ ไม่ว่าอยู่กับครูบาอาจารย์องค์ใดเป็นอย่างนั้น นี่กับหลวงปู่มั่นเราก็เป็น พอเปิดประตูมาเราคอยสังเกตท่านเป็นยังไง อู๊ย น่ากลัวยังใจหายอยู่เดี๋ยวนี้นะ พอเปิดประตูมานี้ แต่ก่อนพอเปิดแล้วท่านจะออกนะ วันนั้นพอเปิดแล้วท่านอยู่ประตู ท่านจ้องเรา นี่แหละตัวสำคัญเมื่อคืนนี้คงว่าอย่างนั้น แต่ท่านไม่พูดนะ ทางนี้มันตัวสั่นแล้ว เปิดประตูออกมาแล้วยืนจ้อ ดูอยู่อย่างนี้ โถ ตัวนี้ละตัวสำคัญเมื่อคืนนี้ คงว่าอย่างนั้น เราก็หมอบเลย พอสักเดี๋ยวท่านก็ถอยมาปุ๊บเข้าไป ตั้งแต่วันนั้นไม่ทำอีกเลยนะ หากจับได้เรื่องที่ว่านี่ เข้าถึง ๓ ครั้งถึงรู้ตัวนะ ครั้งที่ ๓ เป็นครั้งที่รู้ตัว **สวดมนต์เก่งหลวงปู่มั่นนะ** เสียงพุม ๆ ๆ คือสวดมนต์ โอ๊ย.ก็พระอรหันต์สวดมนต์วะ พูดตรง ๆ อย่างนี้ละ อะไรมันก็เป็นธรรมหมดแล้ว ทุกอย่างเป็นธรรมหมดท่านสวดมนต์เก่งจริง ๆ นะ เอาละนะวันนี้นะ มีอะไรอีกล่ะ

โยม สุดท้ายที่ว่าสวดมนต์เขาก็อยากรู้ว่า เล่าให้หลวงตาฟังบ้างเหรอเปล่า ถ้าเล่าก็ขอเป็น

หลวงตา ก็นี่บอกแล้วคือเข้าไปหาท่านจะไปฟังเอาท่านสวดตรงไหน ๆ มันจำไม่ได้เสียนี่ ก็ติดแล้วอันนี้ใช่ไหม ก็เท่ากับบอกแล้วใช่ไหมท่านสวดอะไร ก็มีเท่านั้นแหละ นี่เราบอกเขาก็บอกถูกต้องแล้วว่าพวกสวดมนต์พวกนี้มันขี้เกียจมาก เอา**พุทโธ ๆ** เท่านั้นพอละนะ มันก็เหมาะแล้วนี่กับคนขี้เกียจ หมดแล้วนะ ทีนี้จะให้พรละ

โยม คุณปราณี จากโรงพยาบาลจุฬาฯ ฝากกราบถวายน้ำผึ้งพระหลวงตาเจ้าค่ะ เสร็จแล้วก็ผ้าป่าหน้าศาลาวันนี้ได้ ๓,๕๓๕ บาท แล้วก็อีก ๗๗ ดอลลาร์ เจ้าค่ะ

หลวงตา เออ ๆ ให้ เก่งนะนี่ เก่งไปคนละทาง อันนี้เก่งทางหน้าศาลานี่ ปากน้ำนั้นเก่งทางชายทะเล ยกให้เก่ง ทางปากน้ำเก่งทางชายทะเล อันนี้เก่งที่หน้าศาลา หมดแล้วนะ

เมื่อวานนี้ทองคำได้ ๑ บาท ดอลลาร์ได้ ๑๐,๐๐๖ ดอลล์ เมื่อวานทางอินโดนีเซียเอามาหนึ่งหมื่นใช่ไหม (ครับ)

ชมการถ่ายทอดสดทุกวัน ได้ที่
www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th